

Navegant per la carta de Gabriel de Vallseca

No és gens estrany en les petites editorials que el vincle establert entre l'editor i els llibres que publica sigui ben profund. N'és un exemple Joan de Moya, cap de la jove editorial barcelonina [Lumenartís](#), que acaba de publicar [La carta de Gabriel de Vallseca de 1439](#), l'única carta nàutica hispànica que es conserva al nostre país. 'A l'hora de pensar a editar-la, em va moure descobrir-la i, sobretot, comprovar-ne la importància i la bellesa en una visita al [Museu Marítim de Barcelona](#), on s'exposa. I em va sorprendre que ningú no n'hagués fet abans una reproducció de l'original'. És així com De Moya en justifica l'edició facsímil de l'original, que s'ha publicat acompanyada d'un extens estudi de l'arxiver valencià Ramon Pujadas, un dels experts mundials més reconeguts en cartografia nàutica medieval. De moment ja han aparegut molt bones crítiques en revistes de referència com [Imago Mundi](#) i [The Portolan](#), però De Moya aspira amb aquesta edició fer descobrir al públic del país una obra artísticament, històricament i científicament molt interessant, que amaga una pervivència plena d'anècdotes (llegiu-ne les vicissituds al [pròleg](#) del Dr. Francesc Fontbona) tan interessants com els mateixos detalls, miniatures i llegendes plasmats al mapamundi per Gabriel de Vallseca.

Detalls especials

Joan de Moya, quan parla dels motius pels quals es va fixar en la carta de Gabriel de Vallseca, en destaca uns quants aspectes que la fan singular. D'entrada, la norma productiva dels cartògrafs i mapes a l'època no era la que va seguir el pintor barceloní, sinó molt més esquemàtiques. De tan bones, sols se'n feien sota comanda i hi havia d'intervenir fins i tot un notari per la quantitat de diners que movien. Eren peces molt costoses, i no totes han pogut arribar als nostres dies. També són destacables les miniatures d'art gòtic que decoren les costes i els interiors de la carta, que fan atractiva la reproducció per als estudiosos de l'art. I als lingüistes, afegeix, els poden interessar les llegendes en català que hi apareixen, cosa gens habitual en una època en què la llengua culta era el llatí.

Jueu convers

L'autor de la carta nàutica, [Gabriel de Vallseca](#), va néixer a Barcelona al si d'una família jueva i es va dedicar inicialment a la pintura. Per mitjà del prohoms barceloní Joan de Vallseca, 'va ser guiat cap a la llum del cristianisme' sota amenaça de perdre la vida per jueu. La conversió forçosa, explica De Moya, es pot veure una mica a la carta de 1439, atès que el model en què es va inspirar a l'hora de pintar-la solia col·locar a dalt de les cases dibuixades una creu, que Vallseca no va plasmar. De Vallseca, coneixedor de la important tradició cartogràfica de Mallorca, s'hi va desplaçar quan va trobar l'oportunitat de muntar-hi un taller de cartes, amb el qual va fer els primers calés. Però De Vallseca es va convertir en un influent personatge de la Mallorca de l'època amb un altre negoci: el tràfic d'esclaus i de teixits.

Font:

Portal VILAWEB

http://www.vilaweb.cat/www/noticia?p_idcmp=3653792